

Records personals. La seva estima per la pediatria social. La seva vinculació al País Valencià

Al doctor Oriol Casassas in memoriam

Del doctor Oriol Casassas se n'ha parlat molt. S'ha ressaltat la seua gran personalitat, la seua enorme capacitat de treball conservada fins als darrers moments de la seua vida, el seu constant compromís amb el nostre país i la nostra llengua, la seua amplíssima cultura i inquietud intel·lectual, el seu abundant i valuós llegat bibliogràfic tant mèdic com històric, lexicològic, social, poètic, etc. Per la meua part no tindria cap sentit insistir-hi i repetir-ho. Tan sols voldria mencionar ara, entre la seua bibliografia, una publicació petita, poc coneguda però que deixa patent la confluència dels seus dos grans amors: la pediatria social i la cultura catalana. Es tracta de l'edició, precedida d'una ampla introducció, del *Llibre de doctrina pueril*, de Ramon Llull, amb motiu del Segon Congrés de Pediatres de Llengua Catalana, celebrat a Ciutat de Mallorca l'any 1981. Eixa introducció, que podria ser perfectament una tesi doctoral d'història, centra perfectament la figura del nostre gran mallorquí universal del segle XIV i la seua època i detalla les rivalitats entre les òrdenes franciscana i dominicana, de gran importància en la vida i obra de Llull.

Els objectius de la meua intervenció són molt més modestos: voldria limitar-me a afegir uns petits detalls de les vivències personals que vaig tindre la sort i l'honor de compartir amb l'Oriol i ressaltar les constants mostres de la seua gran estima pel País Valencià fruit del profund coneixement de la nostra història i dels llocs i esdeveniments que succeïren i segueixen succeint en les nostres terres, alguns fonamentals per a la nostra llengua i cultura.

VIVÈNCIES PERSONALS

Voldria emmarcar aquestes vivències entre els meus primers i darrers contactes amb Oriol Casassas separats per no menys de quaranta-cinc anys. Al llarg d'aquestes quatre dècades i mitja foren moltes les empreses comunes, molts els

esforços i moltes les satisfaccions, sense que mancaren entrebancs i decepcions, que, gràcies al gegantí impuls i tenacitat del doctor Casassas, anàvem superant.

En 1967 jo formava part de la Junta Directiva de la Societat Valenciana de Pediatria. Des de feia temps tenien lloc cada dos anys unes reunions conjuntes de les societats Valenciana i Catalana de Pediatria, alternativament en un territori i l'altre. La darrera d'aquestes reunions conjuntes catalanovelencianes se celebrà a Montblanc l'any 1969, quan Oriol Casassas era president de la Societat Catalana de Pediatria. En la sessió de cloenda d'aquella reunió s'havia d'acordar la data i el lloc de la següent. Arran de l'aleshores recent creació de la Societat Balear de Pediatria, s'apuntà la possibilitat de transformar aquestes trobades en tripartides amb la participació dels companys de les Illes. La cosa quedà en l'aire sense concretar res, amb l'únic acord de discutir-ho per part de les tres societats. Uns mesos més tard Oriol vingué a València amb la proposta de convertir aquestes reunions en autèntics Congressos de Pediatres de Llengua Catalana. Sense que mancaren algunes reticències per part de la Societat Valenciana de Pediatria, els pediatres valencians ho acceptàrem i acordàrem col·laborar en el Primer Congrés programat per a l'any 1978 a Girona sota la presidència de l'Oriol. Allò fou la confirmació d'una amistat que duraria tres dècades i mitja més i que convertiren per a mi l'admirat doctor Casassas en un exemple, un gran mestre i un model a seguir.

Per a la preparació del Congrés de Girona es posà automàticament en marxa eixa autèntica locomotora que era l'Oriol. Identificàrem mitja dotzena de pediatres valencians compromesos en l'empresa i començàrem a «reclutar» més pediatres disposats a participar-hi i inscriure's al Congrés. En aquest sentit no vull deixar de mencionar la figura del doctor Cèsar Sainz i Bas, il·lustre cardiòleg infantil, per desgràcia molt prematurament desaparegut. Visitàrem pràcticament tots els hospitals del País Valencià amb serveis de pediatria i tinguérem prou d'èxit, i comprovàrem amb satisfacció que hi havia molts més pediatres valencians disposats a presentar ponències i comunicacions en català dels que ens pensàvem.

En la cerimònia inaugural, celebrada en un Teatre Principal de Girona ple de gom a gom, l'aleshores president de la Societat Valenciana de Pediatria, doctor Josep Micó i Catalán, digué en el seu parlament que «a partir d'ara els nens catalans, els xiquets valencians i els allots balears podran disposar de pediatres que els atenguen millor en llur pròpia llengua». La frase agradà molt a Oriol que defengué sempre les varietats lingüístiques del català i ens recomanà reiteradament als pediatres valencians que no abandonàrem mai la preciosa paraula *xiquet*.

Amb motiu d'aquell Primer Congrés de Pediatres de Llengua Catalana es crea un col·lectiu de pediatres valencians disposats a seguir amb l'ús de la nostra llengua i promoure-la en la seua pràctica professional, així com a participar en futurs fòrums pediàtrics. Per sort així succeí i el col·lectiu anà eixamplant-se, renovant-se i rejuvenint-se. Aquest Primer Congrés de Pediatres de Llengua Catalana fou seguit

per nou més celebrats a Palma, Andorra, Peníscola, Tarragona, Calvià, el Campello (Alacant), Perpinyà, Barcelona i Ciutadella. En tots hi hagué una important participació valenciana i quedà ben patent en tot moment l'estímul i la col·laboració fonamental del doctor Casassas. Per desgràcia les circumstàncies actuals fan que el Desè Congrés celebrat a Ciutadella de Menorca l'any 2010 potser siga el darrer de la sèrie.

L'any 1998 Oriol em donà una gran sorpresa. S'havia produït una vacant en la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans i m'havia proposat com a candidat a ocupar-la. Evidentment fou per a mi una gran satisfacció i veia que em podria caure una gran responsabilitat, que considerava immerescuda i per damunt de les meues capacitats. Ell m'hi animà i, seguint els seus consells, vaig començar el recull de papers del meu currículum i l'hi vaig fer arribar. A la darrera d'aquell mateix any la meua candidatura fou acceptada pel Ple de l'IEC i em vaig convertir en membre numerari de la nostra màxima institució acadèmica. El mateix doctor Casassas, com a padrí meu, pronuncià la per a mi inoblidable presentació del meu discurs d'ingrés en la corporació. Un motiu més d'agraïment que li dec perennement a l'Oriol. La nova vinculació amb l'IEC em donà ocasió de tindre un contacte permanent amb Oriol, mantenir-hi fructuosos diàlegs i col·laborar amb més freqüència en algunes tasques.

Vaig viure amb molta preocupació i tristesa el decaïment que, per imperatiu de l'edat, sofria la seua salut física, en cap moment acompanyada d'afebliment mental ni intel·lectual ni de debilitació del seu entusiasme per la nostra cultura, especialment per la nostra llengua. Finalment, a la primeria de setembre de 2012, arribà l'inevitable final. Uns dies abans el vaig visitar a casa seva. La trobada fou d'una gran càrrega emocional per a tots dos. Oriol estava postrat al llit, molt abatut però perfectament lúcid, m'agarrà la mà i amb una veu molt dèbil em recordà les moltes activitats que havíem fet junts al llarg de prop de quaranta-cinc anys. La seua memòria es mantenia prodigiosa, ho recordava tot. Li vaig donar ànims tan bé com vaig saber, li vaig recordar la seua immensa tasca produïda i la satisfacció que podia tindre a la vista d'una biografia tan plena i productiva, la llavor que ha sembrat que no deixarà de produir abundants fruits...

Oriol estava convençut que era la darrera vegada que parlàvem..., com efectivament i per desgràcia va ocórrer. Amb la desaparició del doctor Oriol Casassas perdia un dels meus millors amics, un mestre, un estímul, un model que recordaré tota la vida.

VINCULACIÓ AL PAÍS VALENCIÀ

No vull acabar les meues paraules sense insistir en el gran amor i la gran vinculació que sentia pel País Valencià. Oriol va vindre molt sovint al País Valencià i visità les ciutats i llocs valencians més importants, sobretot els més significatius per a

la nostra història comuna. En la seua visita al castell de Xàtiva es va emocionar veient el pou on fou torturat fins a la mort el comte Jaume II d'Urgell, *el Dissortat*, per l'únic delictes d'ésser l'hereu legítim de la Corona d'Aragó, el tron de la qual li fou arrabassat en l'ominós Compromís de Casp, que significà la fi de la dinastia de Barcelona i la introducció a casa nostra de la castellana dels Trastàmara. No seria l'únic canvi de dinastia que suposà un gravíssim entrebanc per a nosaltres... També recorde la seua emoció davant la tomba del nostre gran poeta Ausiàs March a la catedral de València, molt prop de l'entrada per la porta romànica, l'admiració pels monuments més significatius de la capital valenciana, sobretot el que queda del gòtic anomenat en totes les històries de l'art com a «gòtic català» (Llotja de la Seda, torre del Miquelet, etc.) i que ara en els llibres escolars valencians s'amaga aquest qualificatiu. El paisatge valencià també l'impressionava, inclús va escriure un poema en què jugava fonèticament amb noms de la geografia valenciana: Calp, Carraixet, etc.

Ja no tenim entre nosaltres el doctor Oriol Casassas, no podem gaudir del seu diàleg ni compartir el seu entusiasme, ens quedarà però per sempre el seu inesborrable exemple.

FRANCESC ASENSI I BOTET
Secció de Ciències Biològiques